

महाराष्ट्र राज्यात बांधवयाच्या उर्दू घरासंदर्भात
घोरण निश्चित करणेबाबत ..

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्याक विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: उघधो २०२२/प्र.क्र.५९/का-४
मादाम कामा रोड, राजगुरु हुतात्मा चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
तारीख: ०६.०५.२०२२

वाचा-

- १) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्रमांक:उघव्य २०१६/प्र.क्र.१९/कार्या-४, दि.२१ जुलै, २०१६
- २) शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्रमांक:उघव्य २०१६/प्र.क्र.१९/कार्या-४, दि.२८ जुन, २०२१

प्रस्तावना :

महाराष्ट्रामध्ये उर्दू भाषेची वाडःमयीन प्रगती, मराठी व उर्दू भाषेमधील लेखक, कवी, विचारवंत इ. मध्ये सर्जनशील विचारांची देवाणघेवाण होऊन उर्दू भाषेचा वाडःमयीन विकास व्हावा व उर्दू भाषेच्या समृद्धीसाठी उर्दू घराच्या रूपाने एक ठिकाण असावे या उद्देशाने राज्यातील उर्दू भाषिकांचे प्रमाण जास्त असलेल्या शहरामध्ये उर्दू घरे उभारण्यात आलेली आहेत/येत आहेत. राज्यातील कोणत्या शहरात उर्दू घरे बांधायची व त्यासाठी निकष निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

महाराष्ट्र राज्यात महाराष्ट्रामध्ये उर्दू भाषेची वाडःमयीन प्रगती, मराठी व उर्दू भाषेमधील लेखक, कवी, विचारवंत इ. मध्ये सर्जनशील विचारांची देवाणघेवाण होऊन उर्दू भाषेचा वाडःमयीन विकास व्हावा व उर्दू भाषेच्या समृद्धीसाठी उर्दू घर बांधण्यासाठी पुढीलप्रमाणे निकष निश्चित करण्यात येत आहेत :-

- १) उर्दू घर बांधण्यासाठी जिल्हा हा पायाभूत घटक मानण्यात येईल.
- २) सन २०११ च्या जनगणनेनुसार किमान १.२५ लक्ष लोकसंख्या असलेल्या मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, औरंगाबाद, परभणी, अमरावती, अकोला, जळगाव, बुलढाणा, धुळे, पुणे, आणि बीड या शहरामध्ये उर्दू घर बांधता येईल.
- ३) उर्दू घराच्या बांधकामासाठी कोणतेही कायदेशीर वा इतर वाद नसलेली (Clear title ची) अशी किमान २५०० चौ.मी. जागा उपलब्ध असावी व सदर जागा विनामूल्य अल्पसंख्याक विकास विभागाच्या नावे हस्तांतर करून मोकळ्या भूखंडाचा ताबा अल्पसंख्याक विकास विभागाकडे सुपूर्द करणे आवश्यक राहील.
- ४) उर्दू घराचे बांधकाम संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या नियंत्रण व देखरेखीखाली सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करण्यात येईल.

५) उर्दू घराच्या बांधकामासाठी आवश्यक असलेल्या सर्व कायदेशीर परवानग्या प्राप्त करण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांची राहील.

६) सार्वजनिक बांधकाम विभागाने तयार केलेल्या आराखडयास मुख्य अभियंता, (तांत्रिक/विद्युत) सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग यांची मान्यता घेणे बांधनकारक राहील किंवा मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, सार्वजनिक विभाग यांनी तयार केलेल्या नकाशा व अंदापत्रकानुसार सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून बांधकाम करून घेणे बंधनकारक असेल.

७) उर्दू घराच्या बांधकामासाठी अल्पसंख्याक विकास विभागाकडे मान्यतेसाठी प्रस्ताव सादर करणे बंधनकारक आहे.

८) उर्दू घराच्या बांधकामासाठी जिल्हाधिकाऱ्यामार्फत संबंधित यंत्रणांना निधी वितरित करण्यात येईल.

९) प्रत्येक उर्दू घरामध्ये ऑडिटोरिअम ज्यात नाटक होऊ शकेल अशा प्रकारचे स्टेज असावे, दोन सेमीनार हॉल, स्टोअर रुम, २-क्लासरुम, अभ्यागंतासाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृह (महिला व पुरुषांसाठी स्वतंत्र), महिलांसाठी विश्राम गृह, आंमत्रित व्याख्यांतासाठी स्वच्छतागृहासह २ कक्ष, ग्रंथालय, व्यवस्थापकासाठी (Manager) स्वच्छतागृहसह खोली, चौकीदारासाठी निरीक्षण खोल्या, पार्किंगची व्यवस्था, अल्पोपहार कॉर्नर, उर्दू घराच्या आजूबाजूला वृक्ष लागवडीची व्यवस्था, रेन हार्वेस्टींगची व्यवस्था, या किमान सुविधा निर्माण करणे आवश्यक राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२२०५०६१४५१३२८२१४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशा नुसार व नावाने.

(जयश्री मुखर्जी)
अपर मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव,
२. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव,
३. मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
४. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

- ६. सर्व सन्मानीय संसद सदस्य/विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य
- ७. सर्व मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ८. खाजगी सचिव, मा.मंत्री, अल्पसंख्याक विकास, मंत्रालय, मुंबई
- ९. खाजगी सचिव, मा.राज्यमंत्री, अल्पसंख्याक विकास, मंत्रालय, मुंबई
- १०. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक,
- ११. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग,
- १२. महालेखापाल-१/२ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर,
- १३. सर्व विभागीय आयुक्त,
- १४. सर्व जिल्हाधिकारी,
- १५. सर्व महापालिका/नगरपालिका
- १६. सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
- १७. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व),
- १८. अधीक्षक-नि-कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य उर्दु साहित्य अकादमी, मुंबई,
- १९. स्वीय सहाय्यक, अपर मुख्य सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २०. स्वीय सहाय्यक, सह सचिव (अ.वि.वि.), अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २१. स्वीय सहाय्यक, उपसचिव (अ.वि.वि.), अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २२. कक्ष अधिकारी (का-७). अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २३. वित्त विभाग / नियोजन विभाग / सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २४. निवडनस्ती (का-४)/कार्यासन-४, संग्रहार्थ.